

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Затверджено

На засіданні кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри

доц. В.С. Корнят

**Силабус з навчальної дисципліни «Соціальна підтримка осіб похилого віку»,
що викладається в межах ОПП Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 231 Соціальна робота**

Львів – 2022

Назва дисципліни	Соціальна підтримка осіб похилого віку
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
Викладачі	Мартіросян Леся Анаталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи,
Контактна інформація викладачів	ел. пошта: lesia.martirosian@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	П'ятниця, 13.30 – 15.00 Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій надсилається запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/sotsialna-pidtrymka-osib-pokhyloho-viku

Інформація про дисципліну	Дисципліна «Соціальна підтримка осіб похилого віку» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 231 Соціальна робота для Освітньої програми Соціальна педагогіка, яка викладається у <u>5</u> семестрі в обсязі <u>5</u> кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Соціальна підтримка осіб похилого віку» призначена для здобувачів першого бакалаврського рівня денної та заочної форми навчання. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теорія та практика соціальної підтримки осіб похилого віку; форми, напрями, зміст соціальної роботи з даною категорією отримувачів послуг.
Мета та цілі дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни є: формування професійних компетенцій здобувачів вищої освіти для роботи з людьми похилого віку і надання їм соціальних послуг Цілі: сформувати знання про біосоціальні процеси старіння та старості; особливості похилого віку, характеристик процесу старіння (вихід на пенсію, розмір пенсій, працевлаштування людей пенсійного віку, житлові питання тощо); соціальні наслідки демографічних процесів, зумовлених старінням населення; особливості психосоматичних, матеріально-побутових, законодавчо-правових, соціокультурних та інших проблем людей похилого віку; дискусійні проблеми соціальної політики держави та пенсійного забезпечення; медико-соціальне обслуговування цієї групи клієнтів; деонтологічні питання у соціальній роботі з людьми похилого віку.
Література для вивчення дисципліни	Базова: <ol style="list-style-type: none"> 1) Агапова О. Старіти? Немає часу! Методичний посібник для освітньої роботи з людьми літнього віку – К.: ПП «Золоті ворота», 2014. – 120 с. 2) Голубенко Т.О. Основи патронажної роботи з людьми похилого віку: методичний посібник. К.: НПУ ім. Драгоманова, 2014. 174 с 3) Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Д Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.М. Дзюба, О.Г. Коваленко; за ред. проф. В. Ф. Моргуна. – П., 2013. – 172 с. 4) Семигіна Т. Сучасна соціальна робота: навчальний посібник / Т. Семигіна – Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. – 275 с 5) Соціальна геронтологія: навч. посібник / Уклад.: Н. М. Коляда // Т. В. Коляда. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 84 с. 6) Соціальна геронтологія: навчальний посібник/Укл. І.В. Ковальчук. Чернівці. 2021 264 с. 7) Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник / І.М. Ушакова. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 236 с. Допоміжна:

Законодавство України

- 8) Державний стандарт догляду вдома, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 13.11.2013р. № 760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 9) Державний стандарт денного догляду, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 30.07.2013 р. № 452. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-13#Text>(дата звернення 30.08.22)
- 10) Державний стандарт паліативного догляду, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 29.01.2016 р. № 58). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-16#Text>(дата звернення 30.08.22)
- 11) Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 р. №772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020-%D0%BF#Text>(дата звернення 30.08.22)
- 12) Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі: постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 13) Методичні рекомендації щодо організації соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Міністерство соціальної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0326739-11#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 14) Про затвердження Порядку утворення спеціалізованого будинку для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів і надання житлових приміщень у такому будинку та типового положення про спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.07 № 76. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/76-2007> (дата звернення 30.08.22)
- 15) Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України (поточна редакція від 1.01.2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 16) Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 17) Декларація з проблем старіння. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_510 (дата звернення 30.08.22)

	<p>18) Мадридський міжнародний план дій з питань старіння. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT2322.html (дата звернення 30.08.22)</p> <p>19) Принципи ООН стосовно людей похилого віку. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_314 (дата звернення 30.08.22)</p> <p>20) Хартія Європейського союзу про основоположні права. URL: https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/ (дата звернення 30.08.22)</p> <p>Інтернет-ресурси:</p> <p>21) www.ebooktime.net/book.</p> <p>22) www.nbu.gov.ua.</p> <p>23) zakon.rada.gov.ua.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p><u>Денна форма навчання:</u> <u>64</u> години аудиторних занять. З них: 32 години - лекцій, 32 години - практичних занять та 86 годин самостійної роботи</p> <p><u>Заочна форма навчання:</u> <u>16</u> годин аудиторних занять. З них: 8 годин – лекцій, 8 годин – практичних занять, 134 годин – самостійна робота студентів.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><i>Загальні компетентності</i></p> <p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людині громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,</p>

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Фахові компетентності спеціальності

ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм

ФК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання (за освітньою програмою)

	<p>ПРН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.</p> <p>ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.</p> <p>ПРН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.</p> <p>ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.</p> <p>ПРН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.</p> <p>ПРН15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>ПРН17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.</p> <p>ПРН18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.</p> <p>ПРН19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p> <p>ПРН23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.</p>
Ключові слова	Соціальна геронтологія, старіння, старість, селекція, оптимізація компенсація, соціальна підтримка, соціально-психологічна реабілітація, відновлювальна медіація, групи самопомоги, соціально-психологічний супровід, ейджизм, геронтофілія, геронтофобія.
Формат курсу	Очний / заочний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)

Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Загальна та вікова психологія», «Психологія особистості», «Деонтологія соціальної роботи»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції (вступна, інформативна, проблемна, лекція-дискусія та ін.), бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм, обговорення, дискусії, ділова гра), підготовка презентацій, виступи, доповіді, тези.
Необхідні обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо: 75% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 75; • модульна контрольна робота: 25% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 25. Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>д.ф.н. Практичні заняття: 64 бали (16×4 б.) Самостійна робота: 11 балів (11×1 б.) Модульна контрольна робота: 25 балів</p> <p>з.ф.н. Практичні заняття: 32 бали (4×8 б.) Самостійна робота: 44 балів (11×4 б.) Модульна контрольна робота: 24 балів</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що виконані студентами завдання для семінарських, практичних занять сприятимуть опануванню умінь працювати з науковими джерелами, сприятимуть формуванню навиків самостійної роботи.</p> <p>Списування, використання без дозволу інформацію з робіт інших учасників курсу становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів</p>

	<p>плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі семінарські, практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених у курсі.</p> <p>Література. Уся література, яку здобувачі освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання усіх завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; не допускається списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до модульної контрольної роботи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Старіння населення у світі як виклик суспільству: причини, прояви, шляхи вирішення проблем. 2. Особливості соціально-демографічних показників старіння населення Землі 3. Соціальні проблеми літніх як система: взаємозв'язки соціально-медичних, соціально-економічних та соціокультурних проблем. 4. Концепції старості у зарубіжній науковій літературі. 5. Історико-культурні витоки ставлення до старості у Європі та Україні (схожість та відмінність) 6. Концепція «конфлікту поколінь» та її прояв у теорії та на практиці. 7. Концепція активного здорового довголіття як перспективна модель та основа для соціальної політики щодо літніх людей. 8. Активне довголіття як концепція та можлива реальність: розробка, бар'єри у реалізації, умови успіху. 9. Соціальна стабільність та наступність як основа сталого соціально-економічного розвитку: роль старшого покоління. 10. Спадкоємність у сім'ї: умови досягнення гармонійних відносин у багатопоколінній сім'ї. 11. Багатопоколінна сім'я: чи вона пішла в минуле? 12. Умови щасливої старості. 13. Історія геронтології та еволюція поняття «старість» 14. Соціальні теорії старіння та старості. 15. Стереотипи ставлення до старості

	<p>16. Соціальна політика щодо літніх людей в Україні.</p> <p>17. Проблеми зайнятості літніх: перспектива зростання чи гальмо по дорозі соціального прогресу суспільства?</p> <p>18. Літні та молоді на ринку праці: конфлікт інтересів, співіснування чи взаємна зацікавленість?</p> <p>19. Основні суб'єкти з організації соціальної роботи з людьми похилого віку: організаційні основи їх діяльності.</p> <p>20. Професійно-особистісні риси фахівця із соціальної роботи: особливості у роботі з людьми похилого віку.</p> <p>21. Профстандарти фахівців у соціальній сфері та етичні засади у підготовці кадрів для роботи з людьми похилого віку.</p> <p>22. Уявлення про вік людини. Біологічний та хронологічний вік людини</p> <p>23. Старіння як період життєвого шляху людини: сутність, причини та механізми старіння. Природне, сповільнене та передчасне старіння.</p> <p>24. Зміна когнітивних функцій при старінні (відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, інтелектуальні функції. Психічні порушення в період пізньої дорослості і старості.</p> <p>25. Специфіка Я-концепції на етапі старіння.</p> <p>26. Резервні можливості розвитку літніх людей. Модель нормального психічного розвитку в пізньому віці.</p> <p>27. Особливості емоційної та особистісної сфери у осіб похилого віку</p> <p>28. Головні кризи старості</p> <p>29. Стилі життя людей похилого віку й соціально-психологічні типи пристосування до старості</p> <p>30. Закінчення життєвого шляху людини.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма	Література.	Завдання, год	Термін
------	--------------------------	-------	-------------	---------------	--------

		діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Ресурси в Інтернеті	86/134	виконання
1	<p>Тема 1. Основи геронтології. Предмет і завдання сучасної геронтології. Галузі геронтології. Зміст і структура соціальної геронтології. Зв'язок геронтології з іншими науками та її роль у пізнанні навколишнього світу. Історичні аспекти становлення геронтології. Еволюція ставлення суспільства до людей похилого віку. Становище людей похилого віку у первісному і античному суспільстві. Стареча олігархія, геронтократія. Становище людей похилого віку у феодальному та капіталістичному суспільствах. Перші спроби заходів соціального захисту, реабілітації людей похилого віку на державному рівні в Англії, Німеччині, Франції та подальший розвиток цих традицій. Традиції соціальної підтримки людей похилого віку в Україні.</p>	Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н: з.ф.н.)	1-7 Інтернет ресурси.	Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5год з.ф.н. – 8 год 1. Підготуватись до практичного заняття 2. Перегляд і обговорення документального фільму «У Радянському Союзі намагалися схрестити людину з мавпою».	Згідно розкладу
2	<p>Тема 2. Старіння населення як соціально-демографічний процес. Соціальна і вікова стратифікація у суспільстві. Коефіцієнт демографічного навантаження. Люди похилого віку як соціально-демографічна група; критерії їх стратифікації. Критерії соціального статусу літніх людей. Міжнародні стандарти соціальної політики щодо людей похилого віку: США, Франція, Канада, Німеччина. Принципи ООН</p>	Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н: з.ф.н.)	1-7; 17-20 Інтернет ресурси.	Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5год з.ф.н. – 8 год 1. Підготуватись до практичного заняття: 2. Знайти та опрацювати 3-4 джерела для дискусії на тему : «Старість – проблема сучасного суспільства?» використовуючи інтерактивний метод «Займи	Згідно розкладу

	щодо літніх людей. Документи ООН про людей похилого віку. Стереотипи ставлення до старості. Поняття "ейджизм", "геронтофілія" і "геронтофобія".			позицію»	
3	Тема 3. Теоретичні концепції старіння. Аналіз еволюції поглядів на процес і механізми старіння та теоретичне обґрунтування самого процесу старіння. Розгляд теорій старіння з точки зору різних наук. Основні соціальні теорії та їх практичне значення, щодо механізмів пристосування людей похилого віку до даного періоду життя. Соціальні теорії звільнення, роз'єднання. Теорія активності. Теорія субкультури. Теорія вікової стратифікації	Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н: з.ф.н.)	1-7 Інтернет ресурси	Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год з.ф.н. – 8 год 1. Підготуватись до практичного заняття.. 2. Розробити мультимедійні презентації теорій старіння	Згідно розкладу
4	Тема 4. Старість як віковий період життя людини Загальні уявлення про вік та вікові періоди життя. Біологічний та календарний вік. Основні характеристики періодів дорослості. Вікові зміни фізіологічних систем .Природне (фізіологічне, нормальне) старіння. Сповільнене (ретардироване) старіння. Передчасне (патологічне, прискорене) старіння. Етагенез. Старіння та вітаукт. Сутність, причини та механізми старіння. Соціальне старіння. Професійне старіння людей похилого віку. Працездатність пенсіонерів та мотивація до продовження трудової діяльності.	Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н: з.ф.н.)	1-7 Інтернет ресурси	Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год з.ф.н. – 8 год 1. Підготуватись до практичного заняття . 2. Переглянути самостійно лекцію вченого-генетика Олександра Коляди "Технології довголіття. Способи продовження життя" . Підготувати (письмово) опис змісту оснвних технологій продовження життя пропонованих науковцем.	Згідно розкладу

5	<p>Тема 5. Особливості когнітивного та психосоціального розвитку у похилому віці. Загальна характеристика інтелекту людини похилого віку. Механізми компенсації можливого зниження інтелектуальних функцій. Зміна когнітивних функцій при старінні (відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, інтелектуальні функції). Психосоціальний розвиток у пізній дорослості. Специфіка Я-концепції на етапі старіння. Модель нормального психічного розвитку в пізньому віці</p>	<p>Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н.) Самостійна робота (з.ф.н.)</p>	<p>1-7 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год з.ф.н. – 8 год 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово)-з.ф.н. д.ф.н: з.ф.н.: 1. Підготуватись до практичного заняття 2. Підготувати презентацію статті: Каркач Андрій. Цифрова ресоціалізація літніх людей в умовах територіального центру соціального обслуговування</p>	<p>Згідно розкладу</p>
6	<p>Тема 6. Медико-соціальні проблеми людей похилого та літнього віку. Поняття здоров'я в старості. Старечі нездужання і стареча немічність. Способи їх полегшення. Спосіб життя і його значення для процесів старіння. Концепція якості життя. Виміри та оцінка якості життя. Задоволеність життям у старості. Основні чинники задоволення старістю. Виміри та оцінка якості життя.</p>	<p>Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н.) Самостійна робота (з.ф.н.)</p>	<p>1-7 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год з.ф.н. – 8 год 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н. - д.ф.н: з.ф.н.: 1. Підготуватись до практичного заняття 2. Опрацювати статтю та представити тези: А.Гакман, С. Дудіцька, О.Вілігорський «Задоволеність життям та роль психофізичних компонентів у якості життя людей похилого віку»</p>	<p>Згідно розкладу</p>
7	<p>Тема 7. Головні кризи старості. «Життєва криза» як феномен внутрішнього світу дорослої людини. Поняття «криза». Криза як етап життя.</p>	<p>Лекція – 2 год, Практичне –</p>	<p>1-7 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год з.ф.н. – 8 год</p>	<p>Згідно розкладу</p>

	<p>Криза як етап розвитку. Кризова ситуація та її типи. Внутрішня динаміка кризових ситуацій. Емоційний фон кризових ситуацій: депресія, деструктивне почуття або самотність. Схеми переживання криз у жінок і чоловіків. Криза життя або особистісна криза. Фази психологічної реакції на життєву кризу. Наслідки життєвої кризи.</p> <p>Ознаки і типологія криз дорослості. Вікові особливості криз дорослої людини. Кризи ранньої дорослості. Кризи середньої дорослості. Кризи середньої дорослості. Вікові кризи пізнього віку: клімакс, вихід на пенсію та "вузликова криза". Зв'язок видів старості (щаслива, нещаслива і психопатологічна) з кризами.</p>	<p>2 год (д.ф.н)</p> <p>Самостійна робота (з.ф.н.)</p>		<p>1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н.</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <p>1. Підготуватись до практичного заняття.</p> <p>2. Опрацювати статтю та скласти тези. Ольга Ахметова «Теорії індивідуації Карла Густава Юнга»</p>	
8	<p>Тема 8. Старість як період закінчення життєвого шляху людини</p> <p>Танатологія у старості. Емоційні стани у літніх людей. Вікова депресія у старості. Переживання, пов'язані з думками про смерть. Переживання горя у літніх людей. Закінчення життєвого шляху людини. Емоції і почуття страху та очікування смерті. Етапи вмирання, переживання і галюцинації. Смерть, як добровільний вибір.</p> <p>Хоспісна та паліативна допомога. Основна термінологія: паліативні хворі, паліативна допомога, паліативна медицина,. Державний стандарт паліативного догляду.</p> <p>Соціальна робота з людьми похилого віку у системі хоспісної та паліативної допомоги. Роль соціального працівника у наданні допомоги людині, що наближається до завершення життя. Бесіда, з помираючою людиною, її особливості.</p>	<p>Лекція – 2 год, Практичне – 2 год (д.ф.н)</p> <p>Самостійна робота (з.ф.н.)</p>	<p>1-7 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год з.ф.н. – 8 год</p> <p>1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н.</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <p>1. Підготуватись до практичного заняття.</p> <p>2. Розробити план бесіди з людиною похилого віку, що втратила близьку особу.</p>	<p>Згідно розкладу</p>
9	<p>Тема 9. Форми та методи психосоціальної підтримки людей похилого віку.</p>	<p>Лекція – 2 год,</p>	<p>1-7 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 5 год</p>	<p>Згідно розкладу</p>

	<p>Активність старої людини. Функції активності старих людей. Чинники позитивного та здорового старіння</p> <p>Психологічна допомога в пізньому віці. Консультування як вид психосоціальної допомоги літнім людям. Загальні цілі консультування літніх людей. Принципи консультування. Перелік проблем, коли може проводитися консультування. Врахування характеру клієнта при консультуванні. Психосоціальне консультування як форма допомоги у прийнятті статусу пенсіонера і свого життя. Індекс «пенсійної зрілості» та примирення зі старістю. Сімейне консультування, як форма психосоціальної допомоги, її особливості. Вікове професійне психосоціальне консультування. Індивідуальне психосоціальне консультування, його особливості. Вимоги до консультанта. Реабілітація людей після перенесення психологічних травм. Особливості спілкування з людьми похилого віку.</p>	<p>Практичне – 2 год (д.ф.н)</p> <p>Самостійна робота (з.ф.н.)</p>		<p>з.ф.н. – 8 год</p> <p>1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) (з.ф.н)</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <p>1. Підготуватись до практичного заняття.</p> <p>2. Запропонувати. методіку адекватну меті консультування людей похилого віку</p>	
10	<p>Тема 10. Психотерапевтична підтримка людей похилого та літнього віку</p> <p>Психотерапія в пізньому віці. Психодіагностика літніх людей. Методики психотерапії. Психогігієна у наданні психотерапевтичної допомоги. Характеристика психотерапевтичних методів роботи з людьми похилого віку. Тренінг у психосоціальної роботи з людьми похилого віку. Особливості тренінгу соціальних умінь і когнітивних навичок в роботі з людьми похилого віку. Психотерапія середовищем у роботі з людьми похилого віку. Групова психотерапія в роботі з людьми похилого віку. Біографічний метод, етапи проведення. Арт-терапія, кіно-терапія, музична психотерапія.</p>	<p>Лекція – 2 год,</p> <p>Практичне – 2 год (д.ф.н)</p> <p>Самостійна робота (з.ф.н.)</p>	1-7 Інтернет ресурси	<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>д.ф.н. – 5 год</p> <p>з.ф.н. – 8 год</p> <p>1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н.</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <p>1. Підготуватись до практичного заняття у формі презентацій по кожному питанні .</p>	Згідно розкладу

11	<p>Тема 11. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку. Законодавчі акти і документи щодо правового регулювання інтересів даної категорії клієнтів. ЗУ «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»; «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; «Про соціальний захист дітей війни»; «Про жертви нацистських переслідувань»; «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; «Про реабілітацію інвалідів в Україні».</p>	Лекція – 2 год, Практичне – 2 год Самостійна робота (з.ф.н.)	1-7 8-16 Інтернет ресурси	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 6 год з.ф.н. – 9 год 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н. - д.ф.н: з.ф.н.: 1. Підготуватись до практичного заняття у формі презентацій по кожному питанні. 2. Робота у групах для складання порівняльної таблиці «Форми соціально-правового захисту людей похилого віку»</p>	Згідно розкладу
12	<p>Тема 12. Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку у закладах закритого типу (установи Міністерства соціальної політики) Догляд і соціальна допомога в стаціонарних установах Міністерства соціальної політики Місця несвободи Міністерства соціальної політики. Заклади 1 і 2 категорії. Заклади постійного перебування. Заклади реабілітації. Заклади тимчасового перебування дітей. Типові положення цих закладів: схожість і відмінність. Режим спеціального будинку-інтернату для престарілих та інвалідів. Психоневрологічний інтернат. Стаціонарні соціально-медичні установи загального типу для постійного проживання: будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричний</p>	Лекція – 2 год, Семинарське – 2 год. Самостійна робота (з.ф.н.)	1-7 11,14,15 Інтернет ресурси	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 6 год. з.ф.н. – 9 год. 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н. - д.ф.н: з.ф.н.: 1. Підготуватись до практичного заняття 2. Скласти план моніторингу якості діяльності будинку-інтернату на основі «Методичних рекомендації щодо проведення моніторингового візиту національного превентивного</p>	Згідно розкладу

	пансіонат, пансіонат для ветеранів війни та праці. Спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів. Спеціальний будинок-інтернат для престарілих та інвалідів. Стаціонарне відділення для постійного або тимчасового проживання територіального центру. Моніторинг діяльності та якості надання соціальних послуг у закладах закритого типу.			механізму до будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, стаціонарного відділення територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг)»	
13.	<p>Тема 13. Соціальна робота з людьми похилого віку у системі геріатричної допомоги.</p> <p>Геріатрична допомога. Потреби в організації медико-соціальної допомоги в геронтології (кількісні показники хвороб). Основні заклади та установи по наданню геріатричної допомоги (амбулаторно-поліклінічні, стаціонарно-замінюючі, стаціонарні заклади, геріатричні аптеки)</p> <p>Особливості структури геріатричних центрів. Надання різних видів соціальних послуг клієнтам геріатричних центрів. Стаціонарне проживання і соціальний захист людей похилого віку та з інвалідністю.</p> <p>Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (2020 р). Процедура оформлення в будинок-інтернат.</p> <p>Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.07 Про затвердження Порядку утворення спеціалізованого будинку для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів і надання житлових приміщень у такому будинку та типового положення про спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів.</p>	Лекція – 2 год, Практичне — 2 год Самостійна робота (з.ф.н.)	1-7 8-10 Інтернет ресурси	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 6 год з.ф.н. – 9 год</p> <p>1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н.</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <p>1. Підготуватись до практичного заняття.</p> <p>2. Ознайомитись з діяльністю Комунального закладу Львівської обласної ради "Львівський геріатричний пансіонат" (або іншого закладу такого типу) та представити короткий письмовий звіт</p>	Згідно розкладу

14	<p>Тема 14. Особливості надання соціальних послуг людям похилого віку територіальними центрами соціального обслуговування.</p> <p>Структура та особливості функціонування територіальних центрів соціального обслуговування. Типове положення про територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) від 29 грудня 2009 р. № 1417. Головні напрямки діяльності територіальних центрів. Соціальні послуги громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги за місцем проживання, як основні споживачі соціальних послуг. Головні напрямки діяльності територіальних центрів. Соціальна допомога вдома. Соціально-медичні послуги. Соціально-побутова адаптація. Організації надання адресної натуральної та грошової допомоги.</p> <p>Закон України «Про соціальні послуги» 17.01.2019. Державний стандарт догляду вдома (2021 р.). Державний стандарт денного догляду (2018 р.).</p>	<p>Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год Самостійна робота (з.ф.н.)</p>	<p>1-7; 16 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 6 год з.ф.н. – 9 год 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н.</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <p>1. Підготуватись до практичного заняття. 2. На основі ДОДАТКІВ до Державного стандарту денного догляду оформити соціальну послугу денного догляду «віртуальному клієнту» включно з розробкою індивідуального плану.</p>	<p>Згідно розкладу</p>
15	<p>Тема 15. Соціальні послуги територіального центру людям похилого віку у сфері покращення якості їхнього життя.</p> <p>Покращання якості життя людей похилого віку – основна мета запровадження інноваційних соціальних послуг. Інноваційні соціальні послуги, як механізми</p>	<p>Лекція – 2 год, Практичне заняття – 2 год.</p>	<p>1-7; 13 Інтернет ресурси</p>	<p>Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 6 год з.ф.н. – 9 год 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово)</p>	<p>Згідно розкладу</p>

	<p>покращення якості життя людей похилого віку. Основні терміни і поняття інновацій. Поняття «освіта літніх людей», «освіта соціально незахищених категорій дорослих», «геронтоосвіта, «мультидисциплінарний підхід», «університет третього віку». Умови підвищення ефективності впровадження інновацій в соціальну роботу з людьми похилого віку.</p> <p>Історія виникнення інноваційних ідей надання освітніх послуг людям похилого віку. Виникнення інновації соціальної роботи у Західній Європі. Феномен «освіта дорослих», чинники виникнення та етапи розвитку. Особливості запровадження інноваційних послуг освіти дорослих у різних країнах. Концепція «Освіта протягом життя».</p> <p>Інноваційна соціальна послуга «Університет Третього Віку» в Україні. Соціально-педагогічний і культурно-дозвіллевий зміст послуги «Університет Третього Віку». Методичні рекомендації щодо організації соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг).</p>	<p>Самостійна робота (з.ф.н.)</p>		<p>з.ф.н.</p> <p>- д.ф.н: з.ф.н.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуватись до практичного заняття. 2. Ознайомитися з діяльністю «Університету третього віку», що функціонує на базі Львівського територіального центру соціального обслуговування та на базі ЛНУ ім. Івана Франка (або на базі інших територіальних центрів). Представити короткий письмовий звіт. 	
--	---	-----------------------------------	--	---	--

16	<p>Тема 16. Етичні проблеми соціальної роботи з населенням старшого віку. Деонтологія в соціальній роботі з літніми і старими людьми. Проблема психологічної і вікової сумісності соціальних працівників і клієнтів геронтологічного віку. Психологічна підготовка фахівців – соціальних геронтологів для подолання геронтофобії. Етичні підходи до вирішення можливих конфліктів між соціальними працівниками і їх клієнтами літнього і старечого віку.. Критерії підбору кадрів для навчання і роботи за фахом «соціальний геронтолог».</p> <p>Особливості спілкування з людьми похилого віку. Бесіда, її особливості. Характерні риси співрозмовників. Рольові позиції та фази спілкування. Мовні кліше.</p> <p>Модульна контрольна робота</p>	Лекція – 2 год Практичне (2 год) Самостійна робота (з.ф.н.)	1-7; Інтернет ресурси	Завдання для самостійної роботи: д.ф.н. – 6 год з.ф.н. – 9 год 1. Опрацювати текст лекції у вигляді коротких тез (письмово) з.ф.н. - д.ф.н: з.ф.н.: 1. Підготуватись до практичного заняття. 2. Опишіть письмово у формі коротких тез наступні ситуації спілкування соціального працівника з людиною похилого віку: коли клієнт активний у спілкуванні, пасивний у спілкуванні, індиферентний у спілкуванні. Вкажіть можливі варіанти зміни у спілкуванні з метою вирішення конфліктів.	Згідно розкладу
----	--	---	--------------------------	---	-----------------